

ДІЛО

виходить щоденно передполуднем

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пом.
Конто пост. шлади. 143.322.
Адреса для телеграм:
«Діло», Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 4-50 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словаччині 30 ч. к., Румунії 15
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГолошенн
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ
ЦІНА ОДИНОГО ПРИКЛАДКА
20 сот.

Уряд і справа національних меншостей.

Засідання Ради міністрів.

Варшава, 19. серпня 1926.

Як у всіх інших справах, так і в національній kwestії уряд «мораль-ної санаші» ніяк не може дійти до кінця. В середу відбулося засідання Ради міністрів, на якому переве-дено дискусію над меморіалом мі-ністра внутрішніх справ ген. Мло-дзяновського у справі політики уря-ду у відношенні до непольських зародів. Меморіал мін. Млодзянов-ського зводиться до признання го-рожанства української і білоруської інтелігенції на Волині, Холмщині, Поліссі, Підляшшу і Білій Русі, вво-дить деякі зміни в шкільній діяль-ності (признання права прилюдності деяким приватним школам, ство-рення професійних шкіл для Жидів хліборобських для України) і займається управлінням справи етнічної. Порушується там та-кож виконання закону про земель-ну реформу на українській і біло-русській території.

Над меморіалом розвинулася

довша дискусія загального харак-теру, в якій зазначилися два роз-біжні погляди. Мін. Млодзяновський у своїм меморіалі клав більшу вагу на економічні kwestії (головно для Жидів); зате марш. Пілсудський у довгій промові проявив більшу схильність в напрямі політичних концесій для Українців і Білоруси-нів. Затрочених питань не тільки не вирішено, але навіть не намі-чено шляхів розв'язки. У висліді справу передано політичному ко-мітетові Ради міністрів, в якого склад входять: прем'єр проф. Бар-тель, мін. внутр. справ ген. Мло-дзяновський, мін. просвіти проф. Суйковський, мін. закорд. справ За-леський, мін. військ. справ марш. Пілсудський і мін. справедливости проф. Маковський.

Політичний комітет Ради міністрів має зібратися в найближчих днях, та правдоподібно є це тільки зви-чайний дипломатично-роздільний зворот.

Його треба буде платити що чверть року згори: в серпні, листопаді, лю-тім і травні.

Завтра відбудеться у Вильні кон-ференція вояводів вилеського, но-вогородського, поліського, волинського і білостокського у справах реор-ганізації воявських урядів і ста-роста, а також у справах господар-ських.

Убивство Венклера.

Комунікат воявського уряду.

Львів, 20. серпня 1926.

В справі убивства Венклера воявський уряд у Львові видав такий комунікат:

Після одержання вістей, що причиною смерті бл. п. Романа Венклера було силь-не побиття, яке було вже силане, коли Венклера з поліційних арештів відставлено до заг. шпиталю, судові власти зарядили негайно судово-лікарську секцію тіла. Секція виказала ріжні ушкодження, як зломання ребер, містка і долішньої шок-ки. Норушення ці спричинили загальне затрощення крові, а в дальшій наслідку смерть. Львівський воявський уряд зарядив нега но зі свого боку відповідне адм. слідство, а в тому слідстві крім надком. Злотовського, делегованого воя-вським командантом III, узяв участь — як делегат воявського уряду — референ-дарський урядовць Криженич.

Другого дня адм. слідства прийав до Львова — на припоручення мін. внутр. справ — делегований головною коман-дою інспектор III, Людвіковський, котрий також узяв участь у тім адм. слід-стві. На основі вислідів адм. слідства, пе-реведеного комісією в повищій складі, завішено в урядуванні за недостатку на-лежного надзору в поліц. арештах у Львові — управління тих арештів, двоох ключників і одного ключникового помічни-ка у тих арештах.

Незалежно від повищого заряджено зміну обсади персоналю поліц. арештів, видано зарядження, котрі на будуче спра-ву виконувати нагадує як слід унормують, а проти винних заведбаня наду-о у по-ялося дисциплінарне поступування.

Як уже вище згадано, ведеться в окру-жній карній суді у Львові в справі смерті бл. п. Романа Венклера аступне слідство за злочин з § 143 к. з., яке веде с. суд-дя д-р Чугайовський. До нього також по-винні зголошуватися свід. всі ті, хто в справі Романа Венклера міг би подати конкретні дані.

З огляду на тайність карно-судового слідства, яке ведеться, не можна подати до відома загалу дотеперішніх його ви-слідів, за винятком факту, що в справі тій узяв участь кілька обвинувачених.

Протест СРСР. проти фран-рум. договору.

Париж, 19. серпня 1926.

«Шікаго Трібюн» повідомляє, що Літві-нов поручив радянському амбасадорові у Франції Раковському запропостувати про-ти французько-румунського договору.

Італійсько - турецький договір.

Лондон, 19. серпня 1926.

Дипломатичний кореспондент «Дейлі Телеграф» повідомляє, що основною за-ключення італійсько-турецького договору буде визнання загально існуючих трактатів, але з тим, що має бути відлучений до-говір великих держав з 1920 року, який признає Бесарабію румунською терито-рією, бо цей договір не здобув потрібної скільки ратифікувань.

Зірвання конференції з ауглекопами.

Лондон, 19. серпня 1926.

Тімні полудні відбулася конференція між представниками ауглекопаль і делегатами шахтарів. Конференція не да-ла успішних вислідів і її арядли. З кому-нікатів, оголошених союзом копаль і федерацією шахтарів, виходить, що шах-тарі домагаються закінчення загально-народного порозуміння і не годяться на якешобу збільшення для праці. Домага-ються також підмог від уряду. Власники копаль уважають збільшення для праці безумовно konieczним для дальшого істу-вання промислу.

Союз гнобителів.

Львів, 20. серпня 1926.

Від розпаду «святого союзу» по-неволені народи середньої і схід-ної Європи не відчували такого непомірно важкого гнету, як саме тепер, після найбільшої війни за право нації, після прийняття в основу міжнародних і міждержавних від-носин тези про самовизначення на-родів. Саме тоді, коли у відповід-них договорах, а головно в трактаті про «охорону нац. меншостей» забезпечено й зафіксовано деякі мінімальні права для расових, етніч-них і релігійних меншостей, відбу-ваються в тій діяльній занаючи о ілмсту до неба оргії. Не лише право нації, але просто право лю-дини дико, з якоюсь садистичною насолодою топчється ногами, тра-тується кованими поліцейськими чобітьми.

Ліга Націй, поставлена на сторожі ухвалених, підписаних і ратифікова-них трактатів, в суті річі є асексу-раційною організацією «побідників», сильних і можних, організацією ша-сливих посідачів загарбаних тери-торій і насильно підчинених наро-дів чи їх частин. Ліга Націй, покли-кана беріти трактат про «охорону нац. меншостей», який — зовсім природно — повинен бути тільки вступом до розбудови національно-меншостевого законодавства під міжнародною контролею, відгоро-дилася кільчастим дротом і висо-кими та грубими мурами від жалю-і зойків тратованих народів.

В своїй статті про конгрес «In-ternational Law Association» д-р Я. Олесницький азував недавно на сторінках нашого органу безви-глядно запугану, незвичайно склад-ну й таємну процедуру Ліги Націй в нац. меншостевих справах, про-цедуру, якої метою вонти кожну спробу використання трактату пре «охорону нац. меншостей», заглу-шити кожний зойк і стогін нище-них, денационалізованих й експро-пріованих політично, культурно й економічно народів. Замість охорони нац. меншостей, Ліга Націй фактично стоїть на сторожі охорони гноби-телів. Кожна жалоба, кожний крик, кожна вимога «нац. меншостей» — цеж захитання суверенности, су-цільности даної держави, піри-вання авторітету державної влади Органи Ліги Націй, покликани сте-жити за виконанням трактату про «охорону нац. меншостей», обов'язані стояти на сторожі прав «меншостей», морально зобов'язані розбудовувати міжнародне націо-нальне й міжнац. законодавство, а найкращому випадку затують уха, щоби не чути жалобгноблених наро-дів, утлюють, щоби неспознаються з положенням «меншостей». Коли мин. року перший раз зібрався був в Женеві конгрес «меншостей», то кермуючі органи Секретаріату Ліги Націй поспішним відіздом зі Же-неви відтягнулися від участі в конгресі.

Ось як ославлена Ліга Націй ви-конує вані на себе обов'язки, ось як береже вона повірених собі трактатів, ось як прислухується вона до голосів розуки, що розлігаються між Балтиком і Чорним Морем.

Гордий «Pais des Nations» у Женеві — це не пристань справед-ливости, але торговий гешефтарів, місце компромісу європейських ша-сливців проти гноблених народів чи їх частин. Вкінці, коли Ліга На-

Перед зборами Ліги Націй.

Справу прийняття Німеччини до Ліги Націй розглядатимуть утретє цього року на вересневій сесії Ліги Націй. Цю справу відкладали вже декілька разів, а саме внаслідок становича Еспанії, Бразилії і Польщі, що домагають-ся признання їм рівночасно з при-няттям Німеччини постійних місць у Раді. Так виринула справа рекон-струкції Ради Ліги Націй, яку до-ручено спеціальній комісії, аложеній в 15 краів. Ця комісія прийняла од-ноголосно плян льорда Сесіля, який зводить до Ради Ліги 9 непостій-них членів. Постійним членом має бути тільки один новий член — Ні-меччина. Тепер справа представля-ється так, що Бразилія рішила усуну-тись з Ліги, а Еспанія зголосила спротив щодо предложеного їй по-новного вибору на непостійне міс-це. Польща вдовольнється місцем не-постійного члена. Велика Британія стоїть на становищі, що прийняття Німеччини в характері постійного члена не може підпадати ніяким сумнівам, бо без Німеччини ціла праця Ліги є без значіння.

Польська делегація.

Варшава, 19. серпня 1926.

У склад польської делегації на цьогорічні збори Ліги Націй вхо-дять: міністр закорд. справ Август Залеський, ген. комісар Польщі Ген-рик Штрассбургер і делегат Польщі

при Лізі Націй Франц Сокаль. Їх за-ступниками назначено: польського посла в Берні Модзелевського, ди-ректора департаменту в мін-ві зак. справ Яковського і проф. Ягйлон-ського університету Розтворовско-го. Крім того поїде хтось з поль-ських парламентарних кругів.

Речинець праць Ліги.

Женева, 19. серпня 1926.

Секретаріат Ліги Націй оголосив речинці, в яких зачнуться праці Ліги. Комісія для реконструкції Ради Ліги скликана буде на 30. ц. м. Засідан-ня Ради зачнуться вже 2. вересня, замість, як оголошено данише, 3. вересня. Того самого дня збереться фінансова комісія Ліги, яка розгля-не м. и. фінансове положення Дан-цігу.

Н мецька становиче.

Берлін, 19. серпня 1926.

«Германія» стверджує, що становиче німьської делегації в Женеві нічому не оправдує konieczности введення якнайскор-ше Польщі до Ради Ліги Націй у харак-тері політичного рівноважника. В Люка-рі не було зовсім мови про якунебудь konieczність утворення того роду рівно-важника, який не годиться з духом Ліги Націй. Німьська делегація не аликється витягнути остаточні консеквенції і візьме участь в осінній сесії тільки під тою умо-вою, якщо німьський уряд дасть повну гарантію, що прийняття Німеччини до Ліги слідку без ніяких застережень і без евен-туальних несподіванок.

мешкань, зайнятих безробітними і мешкань дозорців домів. Цей по-даток визначуватимуть магістрати на основі чиншів, оплачуваних в 1924 р. у висоті 8 проц. підставо-вого виміру. Половина суми з цьо-го податку призначена буде для міста, 2 проц. на держ. фонд розбудови міст, а 2 проц. на фонд військових квартирників. Слід зазна-чити, що дотеперішні податкові об-тяження були вищі, бо досі плаче-но для міста 4—5 проц. на фонд розбудови 6 проц., а на фонд вій-ськових квартирників 4 проц., перед-воєнного комірного. Новий одно-стайний податок від льокалів обо-в'язуватиме вже від 1. серпня ц. р.

З польських справ.

Одностайний податок від льока-лів — Конференція вояводів.

Варшава, 19. серпня 1926.

Ще в цьому місяці вийде урядо-вий розпорядок, що поносить усі дотеперішні міські і державні льо-каторські податки, а на їх місце введе одностайний податок від льокалів. Цей податок будуть пла-тити всі міські льокалі з винятком церков, костелів і святинь, льока-лів зайнятих державними і міськими урядами, науковими інституціями, льокалів у нововибудованих домах, льокалів, у яких є закордонні пред-ставництва, одно- і двокімнатну

ФУТРА жіночі
мужські
дитячі
МАГАЗИН І РОБІТНЯ ФУТЕР — Львів, пл. Капітульна ч. 1.

ПЛАЩІ баранков
астрханові
сельськім і т. п.

ШАЛІ футруні
як також
перерізки

порукає
Жадайте проспекту!

Станислав Стемпович
Догідний кредит!

пів труси у співаючих осіб: Петра Доманчука, Антона Халезького, Ангелона Алексійчука й Ганни Рабінської. Висше в'язані особи арештовано і віддані до комісаріату поліції.

— **Прикордонні митарства.** В наших руках є „Квін селу“ ч. 2073, виставлений в митному уряді у Сінатині 6. серпня однієї нашої громадянки, що переїздила з Чернівців до Галичини і везла з собою одного навуна. Кавун, як виказує посвідка, коштував 10 левів був уже надпочатий, всеж таки наша громадянка мусіла заплатити 150 зол. Питання, чи подібні прикордонні митарства з митом можливі донебуть у світі?

— **Даймо українським студентам Академічний Дім!** Наукове Г-во ім. Шевченка внесло 9. серпня ц. р. до всіх трьох воевідств подання в справі дозволу на укладення „Тисяці Студента“, себто на переведення збірки в грошах (вуличної і на листі) та в натуральних на території воевідств львівського, тернопільського і станиславського в часі від 8. до 15. вересня ц. р. Українське громадянство і студентство повинно негайно потворити комітети Академічного Дому на місцях, подати їх склад та адресу до Наук. Т-ва, вислати замовлення на потрібну кількість листів і подбати про успішне переведення збірки. Ціла збірка призначена на укладення Академічного Дому.

— **Міжнародний студентський з'їзд** зачався 18. серпня в Празі. У з'їзді беруть участь делегати студентських організацій різних народів, у тому числі й Українці (4). Є також представники Секретаріату Ліги Націй і Міжнародного Уряду Праці. Протектором з'їзду є д-р Крамарж. З'їзд має скінчитися 26. серпня.

— **Арештування директора друкарні оо. Василія в Ужгороді.** Мукачівська „Подкарпатська Русь“ повідомляє, що на днях перевела поліція ревізію в ужгородській друкарні оо. Василія, після чого арештувала глухонімого директора друкарні Вол. Дозорця. Ревізію й арештування переведено на довірочний донос, що в друкарні складалася протипольська відозва.

— **Селянство домагається українського богослуження.** Перед нами документ заосвідчений в сотню підписів українських селян зі села Якимовець, Борсуцької громади Кременецького повіту на Волині. Цей документ — то прохання названих селян, заадресоване до митрополита Діонісія, щоби в їх церкві ввести богослуження українською мовою. Явище це дуже симпатичне і тим відрадніше, що це перше між українським селянством на Волині.

— **Божевільні на вулицях Львова.** Нема майже дня, щоби на вулицях Львова не прийшло до різних індивідів а божевільними. На днях один такий божевільний Іван Ахельбергер, випущений з Кульпаркова, поранив вистрілами з револьверу Льва Феллера, якого треба було віддати до шпиталю, Ахельбергера віддано під опіку родини. Інший божевільний впад до трамваю, виполошивши з нього асо публіку. Ще інший дістав атаку шалу на Ринку таки перед виходами нашої Редакції, а поліцаям, що його придержували, поклав руки до крові. Де ми властиво живемо?

— **Арештування ножівника.** Арештовано 16-літнього ножівника Збіслава Соколовського, що пробирав ножем Казимира Приймю, якого ратушове поготівля мусіло віддати до шпиталю.

— **Відділ української літератури при Чернігівському Музеї.** При Чернігівському Державному Музеї відкрито окремий відділ української літератури. В тому відділі зібрано колекції документів і промов Тараса Шевченка. Серед документів є рідкий бібліографічний екземпляр — шоденник Шевченка. В тому відділі є також перший на Україні звіт українського байкаря Леоніда Глібова.

— **Прийняті в члени українського громадянства.** Президиум ВУЦВК-ту погодився прийняти в число прохання про прийняття в число українських громадян таких осіб: Олексика О. І., Нездельмана-Харакса, Диковецького О. І., Єрмака О. О., Яблоновського О. М., Виговського П. О., Прохорова М. Шибмона Б. І., Дюпен-Нескорожаной Ж. Л., Корнеліса Б. Ф., Яниної А. К., Михайлика А. Г., Пая Г. Я. і Г. О., Матушевського М. В., Гаврилюка М. Д., Серєкова О. Л., Ляпука П. Я., Гассан-Алі-Ариф, Вельхові А. К., Кочеруби М. Д., Брацюка П. І., Вельова О. К. та Гольмана П. А.

— **М. Горький про смерть Дзержинського.** Довідавшись про смерть Ф. Дзержинського М. Горький написав до більшовицького діяча Ганіцького з того приводу ось що: Я цілком прибитий вісткою про смерть Фелікса Едмундовича. Вперше я його пізнав 9—10 роках і вже тоді сразуж він зробив на мене незабутнє враження душевної чистоти та твердості. В 18—21 роках я пізнав його досить близько. Кілька разів розмовляв з ним не пекучі теми, часто докучав різними просьбами. Завдяки його душевній чутливості й справедливості зроблено багато доброго. Він змусив мене любити й поважати його, і мені такий зрозумілий трагічний лист Катерини Павловни, що шле мені про нього: „Нема більше чудової людини, безмірно дорогої кожному, хто його знає“. Дуже трівожить мене за всіх вас, дороге товариші! Живучи, тут, краще розумію те, що ви робите і глибше цінює кожного з вас. На душі неспокійно і важко... Ні, яка несподівана й передчасна та безглузда смерть Фелікса Едмундовича, чорт знає що... Дійсно, чорт знає що...

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це на родня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

З судової салі.

Розправа проти двох Українців у Бидгощі.

Ще дня 4. березня 1924 р. придержано на двірні в Бидгощі двох українських студентів Високої Техн. Школи в Данцігу, а саме Андрія Борисевича й Осипа Гронського, що мали при собі великий кіш і дві валізи. Після переведення ревізії виявилось, що і кіш і обидві валізи були виповнені різними хемікаліями, які, як вони заявляли, передали їм їх товариш Н. Шпредер з тим, що їх вони мали надати, або перевезти до Варшави і там здешувати на двірні. На основі того обох студентів арештовано і поставлено перед суд за голову зраду, бо вони, мовляв, вели вибухові матеріали, щоби при їх допом. виконувати замачи у Сх. Галичині.

Розправа відбулася ще перед роком і тоді присуджено обоим обвинуваченим по 12 років в'язниці. В мотивах присуду сказано, що знайдені в обвинувачених хемікалії не були вибуховими, тільки трілиними, всеж таки їх засуджено на основі закону про матеріали вибухові, бо в хвилі видання закону не було ще трілинних матеріалів.

Наслідком ревізії найвищий суд у Варшаві зміг присудити першому, тому 2 і 3. серпня ц. р. відбулася в Бидгощі друга розправа. На цій розправі слухано двох „знавців“ політичних справ, поручника ДЮК. в Торуні Росіньського, який помічав горюх з калустою: „Волод“ з „Кумом“, „Просвіту“ з УКСРадю й „Основою“

рішав авторитарно, що цілий український паріа веде війну на всіх фронтах проти Польщі. Кожний український студент це — на думку Росіньського — певний саботажист, а всі саботажисти складають боївки, з'южені з за. п'ятовою системою. Був це на цій розправі такий цікавий інцидент: у часі виводу тогож „знавця“ один суддя присяжний зробив увагу: „Адже „Діло“ в кожному числі повповнює державну зраду“.

Ситуація оборони була тяжка, бо прокуратор Турясевиц говорив незвичайно демократично і послуговувався різними очевидними брехнями (м. ин. плахав над тим, що українські студенти у Львові вбили в часі нападу на університет проф. Виржа). Він зажадав для обох обвинувачених знову по 12 років тюрми.

Оборонці д-р Степан Шухевич й Львова і д-р Савіцький з Бидгоща дали належну відповідь як „знавцям“ політичних справ, так і прокураторові. Обидва промовляли річливо і спокійно, виключили безосновність акту обвинувачення.

Після їх промов видав суд присуд, на основі якого обвинувачених звільнено від закиду головної зради, а з а звинувачення за законом присуджено обоим по 8 років тюрми. При тому відзначено їм по два роки слідчого арешту, хоч обвинувачених сидять уже по два роки з попереднього. Проти присуду внесла оборона відклик.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський хор під управію Петра Басівського у складі 23 осіб виступає:

Субота 21.VIII. Микулинець.
Неділя 22.VIII. Микулинець.
П'ятниця 23.VIII. Скалат.
Вікторок 24.VIII. Скалат.
Середа 25.VIII. Грималів.
Четвер 26.VIII. Грималів.
П'ятниця 27.VIII. Тернопіль.
Субота 28.VIII. Тернопіль.

Висноє до держ. пром. школи у Львові, при вул. Снопківській 47 на рік 19-027 відбудуться в такий порядок: 1) До технічних середніх шкіл, себто: а) Мірнич і дорожньої школи, б) Електрично-механічної відділ, в) Промислово-артистичний відділ — від 3—7. IX. включно. 2) До ремісничо-промислових шкіл, себто: а) Школа будівельних майстрів (як мулярів, теслярів, каменярів, бетонярів) і до б) фахових шкіл (як артистичне столярство, будівельне столярство, мебелеве й будівельне столярство) — від 25—28. VIII. включно. 3) На килимарські курси від 1—10. IX. включно. 2—3

М. Радника А. Будзиновського просить подати телеграфічно свою адресу — Організаційна Секція „Сокола-Батька“.

Додаткові вписки до дівочої учительської семінарії (I—V) і гуманістичної гімназії (IV—VII) У. П. Т. (Рідна Школа) ім. Шевченка у Львові при вул. Мохнатського ч. 12. Підбуться від 30—3. серпня. — ДИРЕКЦІЯ. 272 2—3

Однорічний курс ручних робіт відкривають СС. Васильяни 6. вересня ц. р. В обсяг науки входять: 1) Шиття та крій білих. 2) Гафт аскаго роду. 3) Ручне трикотажство. 4) Крій суконь. Вписи приймаються кожного дня від 15. серпня в Заряді СС. Гасілянок при вул. Длугоша ч. 17. 290 1—3

Дирекція жіночого семінара УЛТ. в Коломиї подає до відома, що початок шкільного року для 1. вересня 1926. Поправки іспити для 31. серпня 1926. Вступні іспити на I. II. III і IV р. для 1. і 2. вересня 1926. Зголошення до іспити для 31-го серпня 1926. — Дирекція. 297 1—2

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ПОШУКУЄТЬСЯ спосібного інструктора до 2 учеників I. і V. кл. гімназ. Станція заліз. З ким. — до Львова 1 год. їзди. Зголошення в Адмін. „Діла“ для „О. В. парох“. 296 1—1

ДВОХ студентів на мешкання і харч. Д. приймає Крижанийська, вул. Вірменська 15/III. пов. 1—3

ЕМЕРИТОВАНА учителька приймає учеників з інших клас на станцію. Зголошення в Адміністрації „Діла“. 294 1—2

ОКРЕМІ покій з удержанням для 2-х учеників або учениць від 1. вересня, вул. Шахевича 4. II. пов. 293 1—1

ПРИЙМУ двох учеників з вищої гімназії. Шептицьких 31/II. 292 1—3

ПРИЙМУ на мешкання (станція) 2—3 учеників (кім.) фортеця до ужитку. Зигмунтівська 15. Назар. 287 1—3

ІНФОРМАЦІЯ студентам прав і ин. в справі вписки, іспитів і т. д. уживають, як рівнож полагують формальності Топольницького—Теслюка, Львова, Личаківська 23. Полагаю скоро і певна. На переписку залучити 3 зол. 288 1—1

АБСОЛЮТЕНТ учительського семінара пошукує лекції на промові. Зголошення в Адміністрації „Діла“ для „О. В. парох“. 291 1—1

ПОКІН з цілим удержанням для 1-го класу. Зголошення вписки або вступу в Адміністрації „Діла“ для „О. В. парох“. 293 3—3

ЛІТНІСЬКО, кліматично-літній Д. 0-я „Вілля Олена“ покій з цілим удержанням від 15-го о 30 процент дешевше. Заряд. 235 3—3

КРАВАТКИ нові як також всіма різними найдешевше поручає Гринушка Гродзіцьких 6. перші стога. 194 5-5

СЕМІНАРИСТКА з матурою пошукує лекції на промові. Вищу відносну подати їм. Дурбак, Львів, Чаринського 26. 282 3—3

ПОШУКУЄТЬСЯ господарні, що знавця би кухню і домашнього господарства на селі у жовтого селянина на доброго заплатою. Адресувати: п. 103. Рудякська в Торгановичах, п. Самбо. 270 2—3

ПРИЙМУ ліпших учеників на станцію. Гвоздицька, Личаків 15/II. 281 2—3

РУТИНОВАНОГО компілінта покій ади. д-р Пашаляський в Прогоби. 285 2—3

УЧЕНИКА з вищої гімназії приймає на станцію інтелігентна родина у Львові. На бажання кореспондентів дома. Адміністрації „Діла“ для „Доктора“. 294 2—3

ПРИЙМУ дві учениць або двох учеників на станцію. — Садівницька 21. I. пов. 279 2—2

ДИНАРЯ—управителя млина торговельно-господарського, що продукції пітора вагона дешево негайно пошукує. „Регулятор“, Львів, Ринок 43. 275 2—3

НОТАРІАЛЬНОГО канцелярія рутинського на кілька місяців заступають товариша пошукує д-р Лев Голішай, Н. весело коло Підволочиська. 277 2—3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідальна.

ЗНАНА

КРАВЕЦЬКА РОБІТНЯ

СТЕПАНА КЕЗІКА

перенеслася з вул. Охоронки ч. 3. на

вул. Рутівського ч. 5.

проти пат. катедри,

під фірму

С. КЕЗІК Ф. МАТЛАС

як найліпшими силами виконує найелегантніші мужські одяги, також і для Всч. Духовенства.

Замовлення виконує солідно, швидко і на догідних успіхах.

Замовлення з провізії виконує якнайтоніше. 5—5

Найдешевший у Львові Базар найгарніших забавок, також шалюнь та канцелярських приборів містяться в парку Мікошицького біля кін. „Уліха“. Уважати на фірму. 247 3-3

ЖАРІВКИ

„Осрам“ і „Філіпса“

найдешевше у фірмі

Генрик Зонненшайн

Львів, Сенкевича 8.

268 рід Лядого. 2-4

Високоповажаний Пан

Йосиф Раданпорт

дентист у Львові

пл. Маріївська 7.

(Над казарною „De la Paix“).

Дуже мені мило заохотити Вам сердечну подяку за встановлення мені вістка, з якою я знові одноволений. Старанність виконання та велика праступна ціна, се прикмети Вашого заведення.

З поважанням

о. С. Ковалів

парох Галичанова

цій абудована на принципі державному, а не національному, і то з поділкою на держави менше й більше упривілеєні, то чи може бути інакше? Відносно постави Ліги Націй до „нац. меншостей“, то тут можна замінити три категорії держав. Перша — це держави, що є „обтяжені“ меншостями, а які з природи річі є проти якоїнебудь міжнародної охорони гноблених народів. До цієї категорії належить вічна клієнтка Ліги Націй — навіть в теперішній асекураційній добі — Польща, далі Чехословаччина, Румунія й ин., а з великих держав Франція (альзатське питання) й Італія (полудневий Тироль). До другої категорії належать незацікавлені в меншостевому питанні, національно менше або більше сконсолідовані держави, як Англія, й домінії (Канада, Пол. Африка, Австралія), Японія й полуднево-американські держави. Вони не мають ніякого інтересу в тому, щоби видивити незручні й запальні національні kwestії. Вони заняті „великою політикою“: нерозв'язані національні kwestії можуть тільки стати перешкодою у великій грі політичних впливів й економічних інтересів. Тому їх постійно ховається під сукию. Справу „нац. меншостей“ частинно намагається підтримувати Мадярщина, Австрія й Литва. Правдоподібно до цих трьох держав приєднається й Німеччина після свого вступу до Ліги Націй. Та не можна забувати, що в ставленні на порядок дня національних kwestій ця остання категорія мусить поборювати безліч перешкод. Зрештою, не є виключене, що й ці не все рішучі оборонці погноблених й гноблених будуть зацікавлені уступками в інших справах. Єдино приступлення до Ліги Націй Рад. Союзу було б початком нової ери в міжнародних й міжнаціональних відносинах. Поки що гноблені народи стоять самотні, обдери з усіх прав, примушені самі думати за себе, примушені видобувати із себе сили, щоби союзові гнобителів протиставити союз гноблених. ♦♦♦

Ревеляції б. комуніста.

Я. Бадіян про погроми.

Виступивши з російської комуністичної партії Я. І. Бадіян, що, як гепер виявляється, належав у СРСР, до т. зв. правої робітничої опозиції в партії, публікує на сторінках „Рудя“ ревелайї про компартію й її тактику. В першій статті п. н. „Откуда раскошелъ въ ВКП.“ („Рудя“ ч. 1733, з 15. серпня) Я. Бадіян пише

між иншим і про жидівські погроми, які робили більшовики на Україні.

„Ми, робітники, — пише Бадіян — коли були на фронтах не діялись на те, що займали самі відповідальні становища, не знали, що робити з жидівськими комінтерни у нашому імені. Починаючи з 1923 р., ми, група політичних робітників і більшість жидівських робітничих комуністів, почали довідуватися, що в масових погромах на Україні, що відбувалися в 1919 і в 1920 рр. приймала участь велика частина українських комуністів.“ Чим більше ми розсліджували, чи цей закид справедливий, тим більше це ставало ясним факти, що в Єлисаветгороді, Миколаївську й Херсоні навіть багато членів губернських комітетів приймали діяльну участь в грабленні та вбивствах сотень жидівських родин. Ми заставляли Ц. К. і комінтерно про те, що ці грабіжники — головогуби — негідні носити назви соціалістів; до нашого домагання швидко прилучилися сотні товаришів. Та зі сторони наших провідників ми ніякої підтримки не діставали і деякі з погромників діставали навіть становища голів губернських виконавчих комітетів і секретарів губ. комітетів. Наші домагання, щоби дати населенню змогу адемакувати провідників масової різні, оставали без відповіді і без вирішення. Чим сильніше ми домагалися, тим більшими ставали репресії чехи й губерні. КК. проти нас, робітничої опозиції; нам заявляли, що ми займаємося демагогією і що наші домагання є грубим порушенням партійної дисципліни. Коли ми побачили таке ховання правди, стало нам ясно, що у наших провідників не все в порядку“.

Не так давно писала преса, що представник С. Р. С. Р. у Франції Х. Раковський мав заоферувати для процесу Шварцбарта матеріали про погроми на Україні, яких мали допускати війська У. Н. Р., що були тоді під проводом С. Петлюри. Нині маємо свідчення б. члена компартії про те, що більшовики переводили на Україні масові погроми Жидів і що керівники тих

*) Слід зазначити, що в тих роках у складі КіК(б)У — Українців з походження й національної приналежності майже не було. Це ствердила авторитетно вже не раз і сама КіК(б)У в своїх офіційних енуціациях. В даному випадку під „українськими“ комуністами треба розуміти Москалів і Жидів, що творили тоді головний контингент членів партії. Отже були вони „Українцями“ в територіальному розумінні. — Ред.

погромам по нинішній день займають відповідальні становища в партії та в радянській бюрократичній державній драбніні. Цікаво, чи й матеріали про ті погроми доставить Х. Раковський парцкомському суду, а ще цікавіше чи віднесе їх теж на рахунок покійного Петлюри?

Радянська Україна.

Українізація в практиці.

В українських державних і приватних установах українізація, як відомо, ще не покинута, дарма, що всі речинні українізації давно минули. Нижче подасмо найновіші відомості про хід українізації в трьох округах. Беремо їх з харківського „Комуніста“ ч. 179 з 8. серпня ц. р.

Одеський окружний виконком ухвалив, щоби всі підлегли йому органи скріпили діяльність своїх комісій для провадження українізації, а також доручив усім керівникам установ зайнятися пильно українізацією. Крім того Окружкомом прийнята постанова, щоби на державні посади не приймати ніяких нових урядників, що не знають української мови.

В Полтаві перевірка знання української мови між державними, кооперативними й иншими урядниками дала такі висліди. На загальне число 2,862 урядників перевірено знання 2,634. З них знає добре українську мову заведи четвертина (26,91 прц.), слабо знає більше половини (54,74 прц.), а во всім не знає української мови аж 18,29 відсотків. І це діється в найбільше українському місті, в серці України, як звичайно звуть Полтаву. Щож казати про підсумки українізації в інших містах? Крім того вишло на яву також саботування українізації в полтавській окрузі не ким иншим, а представниками ради. Ось комісія, що переводила перевірку українізації, жалувалася перед полтавським окружним виконавчим комітетом на те, що районні органи ставилися до перевірки знання української мови поміж їх співробітниками не уважно та перешкаждали комісії в її роботі.

В окружному місті Черкаси перевірка знання української мови між державними урядниками дала такі результати. На 1924 урядовців 51 установ перевірено знання 1375-ох. До 1 категорії (тих, що знають добре по українськи) зараховано заведи 246 осіб, до 2-гої категорії 875 (ті знають по українськи, але слабо), до 3-гої категорії (що во всім не знають) аж 253. Цілкомито

не перевірено знання 135 службовиків. Комісія ствердила, що з чоту 134-х урядовців може покори дах 1122. Багато установ не запровадило в себе української урядової мови цілкомито. До таких належать у Черкасах: Філія Державного Банку, Камрольбуут, Позичково-шадиче Товариство, Швейпром. Вели своє діловодство по російськи і тільки деколи покористувалися українською мовою сама шляхом мовова дільничка, будинок відпочинку і махорфабрика. Доловички іспити зі знання української мови між урядниками 3-гої категорії мови бувалися в червні і тоді 129 приділено до 2-гої категорії, а дох надалі до 3-гої. Нема докладних ноток про хід українізації в районах. Тільки 4 райони дали відомості про стан українізації: Шполянський, Городицький, Медведівський і Черкаський. В тих районах на 640 урядників — 160 враховано до першої, 360 до другої і 107 до третьої категорії. Комісія запропонувала устунути 9 осіб з посад за байдужі і вороже ставинище до українізації. Крім того комісія ствердила незвичайно сумне явище, а то: де від відповідальні робітники не вичили української мови, там установи повертають у своєму діловодстві по українськи всі речинища про українізацію знов на російську мову.

З допису про українізацію в Зіновівську довідуюся про формальну українізацію ось що: за останній рік формально ніби здобуто значні досягнення в ділі українізації. Через курси українізації пропущено з міста і району 3,500 службовців на загальне число 3,500. В проведений українізації по навчальних установах маємо та чималі досягнення. Всі трудові школи міста крім шкіл національних меншостей українізовані. Гірше стоїть справа з професійними школами, їх не українізовано.

Але все це формальна сторона справи. Не можна оминути і тих незвичайних явищ, що вже по суті, що спостерігаються при провадженні українізації. До українізації підходять часом з точки зору „парової українізації“. Ні міщани й професії не прикладають належної уваги до українізації, а мовді були й випадки олеру. Буз такий випадок, що представник спілки „Рад торгслужбовиків“ зверстася до прокуратора, щоби примити записання з установ службовиків, які не за своїм української мови. Найбільшою перешкодою в українізації є те, що з боку керівників установ не має відповідного напору на службовців. Згідно з постановою окр. комісії по українізації підписати записання з установ 47 службовців, але до цього часу ще постанови в життя не проведено через опір міщаним.

Про формальне ставлення до українізації свідчать і те, що по всіх відділах (з)найти викон. комітету, за винятком

Із споминів парижського префекта поліції.

Прийняття в масонську ложу.

(Від власного кореспондента.)

Париж, в серпні 1926.

Появився минулого місяця і зараз же викликає велике зацікавлення видані поважною фірмою Пайота Спомини колишнього префекта парижської поліції, потім посла й сенатора — Люї Андреї, під заголовком „Поперек Республіки“. Директор поліції такого прим. Станислава або Льова, з природи свого уряду, мусить знати про людей і їх діла, про те, що скривається перед очима загалу, — безмірно більше не тільки звичайного смертного, а більше й якого-небудь иншого урядовця. А що вже сказати про префекта поліції „якого Парижа“! Едгар По ставив собі те питання, коли думав про підмелля душі людських. Просто не можна собі уявити людини, яка знала би стільки про своїх сучасників — будь вони Французи чи чужинці-гості, будь вони міністри чи канц. в міністри, будь вони посли чи сенатори, артисти чи артистки, явні чи тесні вчлониці, одним словом, які небудзь зраки менеджери людської — скільки знає про все те поліційний префект столиці Франції, столиці світа, новітнього Вавилона і Атен новітніх.

Спомини Андреї знайшли багато-багато читачів. Хоча б дати читачам „Діла“ зразок їх, вибираємо оповідання про церемонію прийняття молодого Андреї в масонську ложу. Та перед тим — кілька слів про масонство.

Є в світі два головні типи масонської ідеології і організації — тип англо-саксонський і тип французький. Треба знати, що немає згоди між американським (і англійським) масонством з одної сторони і французьким з другої. Коли перше є до певної міри організацією консервативною не-революційною і не протирелігійною, то друге французьке, є від півтораста літ організацією революційною, а принаймні радикальною тай ярко протичерквою, особливож протикатолицькою.

Ось що оповідає про свої авзачки з французьким масонством Андреї:

„Знаю тайни масонства. Бо я сам масон. Ось як я ним стався: Я мав товариша замітного своєї спосібностями і твердістю своїх республіканських поглядів. То був Ле Роас, котрий згодом був прокуратором генеральним, членом Національного Збору, сетатором, міністром справедливости, президентом сенату. Він був „венебраблем“, с-б-то „головною правильною“ ложю,

званою „Досконалою Мовчанкою“ — ймовірно тому, що більша частина її членів були адвокати.

Ле Роас предложив мені завести мене до своєї ложі. Щоб догодити своєму старому товаришеві тай з цікавості на тайни, я послушав. То було 1863 року..

Прийняття моє dokonалося по звичайному ритуалові. Заки мої очі розкрилися на світло Сходу, мусів я перейти страшні спроби.

Невідомі брати наложили мені перев'язку на очі, потім, через темряву хідників і сходів, нагнали потрясіннями, уговуючи й підганяючи мій хід, завели мене в підземне місце. Можливо в забутий лях.

Там вони зняли мою перев'язку. В непевному світлі смолоскипу побачив я мури, прибрані трупячими головами і костомачами, розложеними навхрест. Над моєю головою вапном побілене склепіння, не було вікон, тільки одні дрібні двері, якими я ввійшов, похилиючи голову.

Лавка і стіл з білого дерева. На столі кусень чорного хліба і абзак води; каламар, перо, папір, потрібні для списання мого записання.

Незайомі „брати“ відобрали мені годинник, монетку з грішми, все, що було на мені золоте або срібне. Потім вони приказали мені

списати мою останню волю-записання.

Я дозволив собі замінити їх, що — коли вони мені забрали все, то не осталося мені нічого завішати.

Найменша усмішка не порушила суворості їх облич; вони зійшли, полишаючи мене жертвою ритуалів.

На папері, який був переді мною, знайшов я філософський kwestіонар, на який я відповів, як умів. В низу при рубриці „Завішання“ я написав: „Записую свої долгі сімї, а решту убогим“.

Мені було тоді 23 роки; це не моє оправдання.

Важко скрипіли, відчинилися низькі двері; незнайомі брати знов наложили перев'язку на мої очі тай тими самими сходками і хідниками і тою самою спотихуючою ходою вони повели мене до великої сали храму.

Педериваючи релігійну мовчанку трьома ударами молота „венебрабле“ проголосили торжественні слова і, ведений своїми безомовними солітниками, я доконав „символічні жандришки“. Переходячи поміж двома рядами озброєних людей, чужі скрегіт ударюваних об себе меві і я склоняв голову під „хрипавою стелею“. Під ногами моїми займалися дивні вогні, червоні, зелені, жовті.